

**549 χρόνια από την Άλωση
Η ανακάλυψη του «Ιερού Παλατιού» και ο τρόμος
των Τούρκων σε καθετί που θυμίζει το Βυζάντιο**

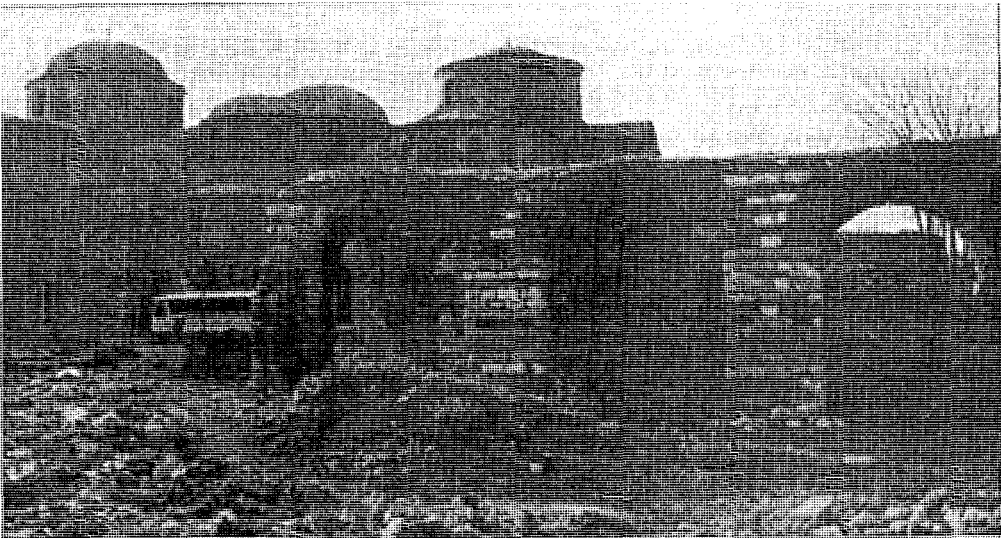
Σπύρος Αθανασιάδης

Συμπληρώνονται 549 χρόνια την Τετάρτη από την αποφράδα εκείνη 29η Μαΐου 1453 όταν η Βασιλίδα των Πόλεων, η του Κωνσταντίνου πόλη, η Κωνσταντινούπολη έπεσε στα χέρια των αλλόθρησκων Οθωμανών.

Η αποκαλούμενη και «θησαυροφυλάκιο της Γης» Κων/πολη, από πρωτεύουσα της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας έμελλε να γίνει πρωτεύουσα της Οθωμανικής. Η κοσμοϊστορική συμφορά για τον ελληνισμό, την ορθοδο-

ξία και τον πολιτισμό μελετήθηκε από Έλληνες, Ευρωπαίους, Τούρκους, Άραβες κ.α. Πλουσιότατη βιβλιογραφία για την άλωση. Η ανάμνηση της Κω/πολης, της Μητρόπολης του Ελληνισμού και της Ρωμιοσύνης, προκαλεί ακόμη και σήμερα ρίγη συγκίνησης στους απανταχού Έλληνες, περισσότερο όμως σ' εμάς τους Κων/πολίτες.

Η Πόλη δεν ήταν μόνο το λίκνο της ορθοδοξίας, αλλά και η πνευματική

Η Μονή του Παντοκράτορος δίπλα στα Βυζαντινά τείχη.

εστία που υπό την προστασία του Οικουμενικού Πατριαρχείου, εξέπεμπε καθοδηγητικό φως.

Οι Τούρκοι μπορεί να κατέλαβαν την Κωνσταντινούπολη, τους ήταν όμως αδύνατο να καταβάλουν τον ελληνικό πνευματικό φοίνικα.

Μετά τις σφαγές, λεηλασίες, καταστροφές και βιασμούς της περιόδου της Άλωσης, ο πνευματικός φοίνικας ξαναζωντάνεψε μέσα από την τέφρα του ακμαιότερος μεν αλλά υπό δουλεία.

Για 549 τώρα χρόνια η Ρωμιοσύνη της Πόλης στενάζει κάτω από την μπότα του κατακτητή.

Τόσο οι Οθωμανοί όσο και οι διάδοχοί τους Τούρκοι, έβλεπαν την ελληνική μειονότητα ως την εύκολη λεία για να πετύχουν τους στόχους τους.

Τι να πρωτοθυμηθεί κανείς;

Απαγχόνισαν τον Γρηγόριο τον Ε΄ για να εκδικηθούν την ελληνική επανάσταση, προσφυγοποίησαν 1 1/2 εκατομ. Έλληνες για να καταστούν κυρίαρχοι της Μ. Ασίας, επέβαλαν τον φόρο περιουσίας (1943) για να τσακίσουν οικονομικά τους Ρωμιούς, κατέστρεψαν κάθε τι το ελληνικό και ορθόδοξο (1955) για να διεκδικήσουν διακαιώματα στην Κύπρο, εξανάγκασαν τους Τούρκους υπηκόους Έλληνες της Πόλης να εγκαταλείψουν τη

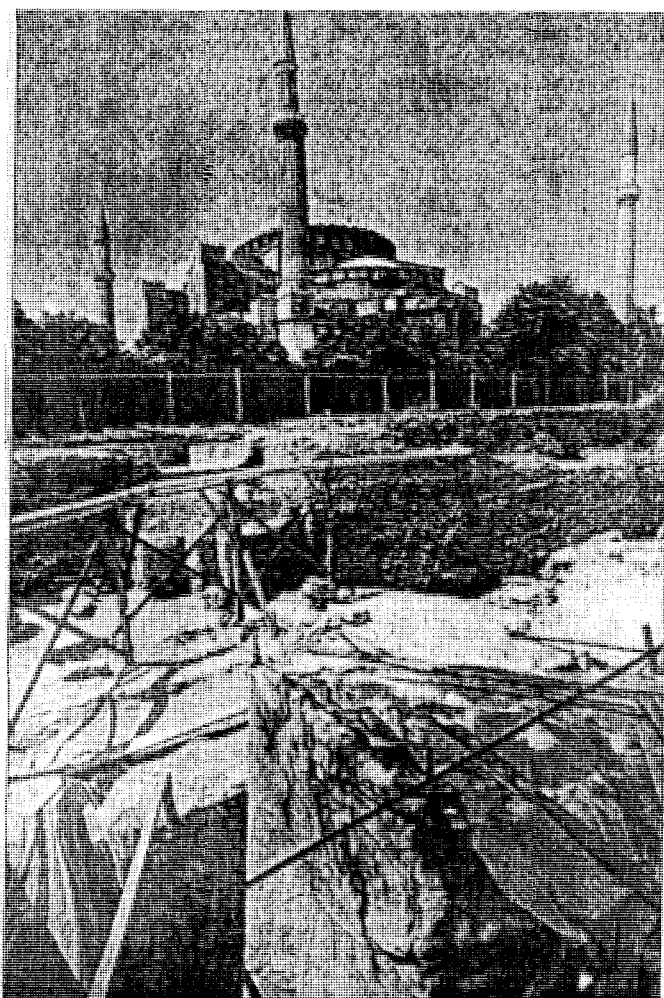
γενέτειρά τους, για να τους αρπάξουν τις περιουσίες τους, το ίδιο έκαναν απελαύνοντας τους Έλληνες υπήκοους Κω/πολίτες (1964), κατέλαβαν τη μισή Κύπρο για το όραμα της Μεγάλης Τουρκίας... Πολλές ιστορικές λεπτομέρειες για τον Μάη του 1453, πολλούς θρύλους και παραδόσεις θα ακούσουμε από τα ηλεκτρονικά ΜΜΕ και θα διαβάσουμε από τα έντυπα. Αυτό ισχύει τόσο για την Ελλάδα Κύπρο όσο και την Τουρκία.

Οι Τούρκοι δάσκαλοι θα κληθούν για μια ακόμη χρονιά να εξηγήσουν στα τουρκόπουλα τη «Μεγάλη νίκη την άλωση, τη γενναιότητα του Πορθητή...» Οι εθνικιστές θα γιορτάσουν και φέτος με πομπώδεις εκδηλώσεις την κατάκτηση της Βασιλεύουσας. Χιλιάδες Τούρκοι θα συγκεντρωθούν και φέτος σε κάποιο από τα στάδια της Κων/πολης για τη «φιέστα» ενώ κάποια σωματεία και συνδέσμοι θα αναλάβουν και φέτος την αναπαράσταση της Άλωσης. Η στρατιωτική μπάντα της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας-γνωστή ως ομάδα ΜΕΗΤΕΡ-Τούρκοι ντυμένοι γενίτσαροι να επιτίθενται με τα γιαταγάνια τους κατά των «βυζαντινών», γεροδεμένα παλικάρια να σέρνουν τα καϊκία μέσω ξηράς για να τα μεταφέρουν από τη συνοικία Torhane στον Κεράτιο, όπως έκανε και ο Πορθητής... είναι μερικά μόνο από τα πολλά που έχει

να δει, κάποιος ξένος που θα βρεθεί στις 29 Μαΐου στους δρόμους της Πόλης.

Οι περισσότεροι διανοούμενοι, μορφωμένοι, ευρωπαϊστές Τούρκοι χλευάζουν τις εκδηλώσεις αυτές γιατί προκαλούν γέλιο. Πολλοί μάλιστα καλούν το δήμαρχο της Πόλης να

απαγορεύσει παρόμοια «ρεζιλίκια». Ο συγγραφέας Μελίχ Τζεβτέκ Αντάου έγραφε πριν μερικά χρόνια... Με τους εορτασμούς της άλωσης του 1453, δίνουμε την εντύπωση στη διεθνή κοινότητα ότι είμαστε ξένοι στην Πόλη, ότι εμείς ήρθαμε εδώ από έξω... Οι εκδηλώσεις αυτές είναι ανα-

Οι ανασκαφές έγιναν σε πολύ μικρή απόσταση από την Αγία Σοφία.

χρονιστικές, γελοίες, άχρηστες και άσκοπες. Δίνεται η εντύπωση μιας Μουσουλμανικής-Χριστιανικής Διαμάχης.

...Θα μπορούσαν να μετατραπούν σε πολιτιστική γιορτή διεθνούς χαρακτήρα....»

Με αφορμή την επέτειο της Άλωσης αφιερώνουμε το σημερινό μας σημείωμα στην «αρχαιολογική ανακάλυψη του 20ού αιώνα», όπως χαρακτήρισε η εφημερίδα YENIÜZYL (21.7.98) την ανακάλυψη του «Ιερού Παλατίου» του ανακτόρου των Βυζαντινών αυτοκρατόρων. Το «παλάτιον» ήλθε στο φως μετά από ανασκαφές που πραγματοποιήθηκαν στο χώρο μεταξύ Αγίας Σοφίας και τεμένους Σουλτάν Αχμέτ (Μπλε Τζαμί) υπό την επίβλεψη του ALPAY PASINLI, διευθυντή του Αρχαιολογικού Μουσείου της Πόλης.

Ο τουρκικός Τύπος το τελευταίο δεκαήμερο του Ιουλίου του 1998, με πρωτοσέλιδα, ολοσέλιδα δημοσιεύματα και κάτω από πηχυαίους τίτλους πληροφορούσε τους αναγνώστες του για τον «Ανεκτίμητο θησαυρό», για το «Βυζαντινό ανάκτορο που ανακαλύφθηκε στην καρδιά της Ισταμπούλ» για τη «σημαντικότερη ανακάλυψη του αιώνα».

...Δυστυχώς, για την τόσο σημαντική

αυτή ανακάλυψη πολύ λίγα πράγματα διαβάσαμε στον ελλαδικό Τύπο.

Το «Ιερό Παλάτιον» ήταν γνωστό στους βυζαντινολόγους από προηγούμενες ανασκαφές στην περιοχή. Όταν μάλιστα οι φυλακές Sultanhmet (είχαν κτιστεί ακριβώς πάνω από το «Παλάτιον») προ τετραετίας μετατράπηκαν σε πολυτελές ξενοδοχείο «Four Seasons», Αυστριακοί αρχαιολόγοι ανακάλυψαν διαδρόμους με τοιχογραφίες. Οι αρμόδιες τουρκικές Αρχές έπρεπε να αποφασίσουν αν θα «θυσίαζαν» τις αρχαιότητες, μπαζώνοντάς τες ή αν θα μετέτρεπαν ένα χώρο 100χιλ. τετρ. μέτρων σε αρχαιολογικό ο οποίος, μαζί με την Αγία Σοφία και τον βυζαντινό Ιππόδρομο (βρίσκονται στην ίδια απόσταση ο ένας από τον άλλον) θα προσείλκυαν και θα μονοπωλούσαν το ενδιαφέρον των τουριστών παραμερίζοντας το Τόπκαπι (ανάκτορο οθωμανών αυτοκρατόρων) και Μπλε Τζιαμί που επίσης βρίσκονται σε πολύ μικρή απόσταση από τα προαναφερθέντα βυζαντινά μνημεία.

Οι Αρχές προτίμησαν την πρώτη επιλογή και αφού μπάζωσαν το χώρο, εξέδωσαν άδεια οικοδομής για ανέγερση ξενοδοχείου.

Η πρώτη ανασκαφή στην περιοχή έγινε το 1935 από Άγγλους αρχαιολό-

γους οι οποίοι έφεραν στο φως διάφορα μωσαϊκά που διακοσμούσαν τον διάδρομο που οδηγούσε στα αυτοκρατορικά διαμερίσματα και αναπαριστούν σκηνές από κυνήγι άγριων ζώων.

Οι ανασκαφές του Αλπάου Πασιλνή διήρκεσαν 7 μήνες και κατά τη διάρκεια τους ανακαλύφθηκε τμήμα κτιρίου που πιστεύεται ότι ήταν το αρχαιοφυλάκιο και το εργαστήριο χειρογράφων των ανακτόρων. Εδώ βλέπουμε και τη νωπογραφία (φρέσκο) με φυτικά σχέδια (9ος αιώνα-περίοδος επικράτησης των εικονοκλαστών). Ο ειδικός στη βυζαντινή αρχιτεκτονική καθηγητής Ρόμπερτ Ούστερχουτ-του Πανεπιστημίου του Ιλλινόις-πιστεύει ότι τα ευρήματα θα ρίξουν αρκετό φως στη ζωή των Βυζαντινών.

Ο αρχαιολόγος και Διευθυντής του αρχαιολογικού Μουσείου της Κωνσταντινούπολης Αλπάου Πασιλνή δήλωσε: «Γνωρίζαμε ότι στην αυλή του ξενοδοχείου υπήρχε ένας κοίλος τοίχος. Ο χώρος αυτός για μεγάλο διάστημα ήταν υπό τον έλεγχο των στρατιωτικών και κανείς δεν μπορούσε να εισέλθει στην αυλή (Επρόκειτο για φυλακές).

Σήμερα ο ίδιος δηλώνει ότι θα πρέπει να ολοκληρωθούν οι εργασίες συντήρησης και προστασίας των τμημάτων

του παλατιού που ανακαλύφθηκαν και ο χώρος να διαμορφωθεί σε υπαίθριο μουσείο. Προσθέτει και τα εξής ο Πασιλνή: «Χάρη σ' αυτά τα ανάκτορα η Κωνσταντινούπολη μπορεί να γίνει τουριστικό κέντρο εναλλακτικό της Ρώμης».

Ο ίδιος ξενάγησε ομάδα δημοσιογράφων στον χώρο των ανασκαφών. Έκθαμβοι οι δημοσιογράφοι είδαν ότι κάτω από τη σύγχρονη πόλη (η Κωνσταντινούπολη έχει πληθυσμό 12 εκατ.) υπάρχει μια άλλη, με διαδοχικούς διαδρόμους και μικρές αίθουσες.

Όπως δείχνουν τα πράγματα οι ανασκαφές είναι καταδικασμένες να περιοριστούν σε μια πολύ μικρή έκταση καθ' ότι η περιοχή έχει πολλά θρησκευτικά και αρχαιολογικά μνημεία και όπως είπε ο Πασιλνή, «θα πρέπει να σκάψουμε κάτω από το Μπλε-Τζαμί».

Ο ελληνικής καταγωγής Στέφανος Γερασίμου είναι διευθυντής του Γαλλικού Ινστιτούτου Έρευνών Ανατολίας με έδρα την Κωνσταντινούπολη. Σε δηλώσεις του (26.7.1998) στην εφημερίδα Yeni Yuzyl είπε: «Κάθε αρχαιολογικός θησαυρός που βρίσκεται στα εδάφη της Τουρκίας, ανήκει σ' αυτήν. Υπάρχει ένας ενδοιασμός, ένα φόβος, κάθε φορά που θα ανακαλυφθεί κάποια βυζαντινή αρχαιότητα.